

CONSULTATIEREACTIE

Reactie van de Nederlandse Vereniging van Banken in zake Wijzigingswet verwijzingsportaal bankgegevens

Datum: 29 november 2021

Inleiding

De Nederlandse Vereniging van Banken (hierna: “NVB”) heeft met belangstelling kennis genomen van de consultatieversie van de Wijzigingswet verwijzingsportaal bankgegevens (hierna: “de Wijzigingswet”). Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid hierop te reageren.

De NVB is positief over de Wijzigingswet waarin, onder andere, geregeld wordt dat het bestaande handmatige proces van het verzoeken of vorderen van bepaalde gegevens door overheden en de verstrekking daarvan door een aantal banken¹ geautomatiseerd wordt. Door automatisering van het proces leveren banken in samenwerking met de overheid een belangrijke bijdrage in de strijd tegen allerlei criminaliteitsvormen en in het bijzonder witwassen en fraude. Een effect van dit voorstel, en het uitbreiden van de functionaliteit van het bestaande Verwijzingsportaal Bankgegevens (hierna: “VB”), is dat opsporingsdiensten veel sneller kunnen beschikken over de door hen op rechtmatige wijze gevorderde (financiële) gegevens tijdens opsporingsonderzoeken. Banken zullen op basis van dit voorstel fors investeren om deze (en andere) functionaliteiten te realiseren en leveren hiermee een belangrijke bijdrage aan de efficiënte werking van opsporingsdiensten in het opsporen van witwassen, fraude en andere criminaliteitsvormen. Banken zien deelname aan het VB en uitbreiding daarvan als onderdeel van de maatschappelijke rol die zij vervullen om de overheid bij staan in de strijd tegen criminaliteit.

Op basis van onderstaande zes punten kunnen banken verder met het Ministerie werken aan de vormgeving van de voorgestelde wijzigingen. Voor de bancaire sector is het nog te ontvangen advies van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een belangrijke stap bij deze concept Wijzigingswet. De NVB wil in algemene zin het belang onderstrepen van een zorgvuldige verwerking van (persoons)gegevens die voldoet aan wet- en regelgeving, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Door de verdere automatisering en het toegenomen gebruiksgemak nemen het belang van zorgvuldigheid, het bestaan van waarborgen vooraf en een goede controle van het VB achteraf verder toe.

Uitgebreide reactie per punt beschreven

- 1. Het toegenomen belang van rechtswaarborgen bij bevragingen door automatisering.**
Door automatisering van het handmatige proces zijn banken voor die bevragingen die middels het VB zullen lopen niet meer in staat om een extra (basis) controle te doen op de rechtmatigheid van die bevraging. In de handmatige situatie controleren banken, onder andere, of een bevraging voldoet aan alle vereisten, door de bevoegde persoon geïnitieerd

---

¹ Het gaat hier om banken met meer dan tweeëneenhalf miljoen rekeninghouders.

en/of ondertekend is en of de gestelde vraag voldoende specifiek is. Het wegvallen van deze extra controle betekent dat het nog belangrijker wordt dat er zekerheid bestaat dat de bevragingen die middels het VB lopen, zijn gebaseerd op het rechtmatige gebruik van bevoegdheden van bevragende overheidsinstantie. Dit is een controle die aan de kant van de bevragende overheidsinstantie al moet plaatsvinden door interne procedures zo in te richten dat er voldoende waarborgen zijn.

- De NVB vraagt blijvend aandacht voor dit algemene uitgangspunt in de verdere uitwerking van het VB.
2. **Het belang van controle achteraf middels audits en een evaluatie.** De uitbreiding van de functionaliteit van het VB en de mogelijkheid om sneller en meer soorten informatie te bevragen dan in het huidige VB maakt het noodzakelijk dat er een zorgvuldig en structureel auditproces gevolgd wordt waarin onder andere aandacht is voor het rechtmatige gebruik van bevoegdheden bij bevragingen. De huidige VB wetgeving voorziet al in een verplichte audit en deze zou kunnen worden gepreciseerd en uitgebreid. Naast het uitvoeren van audits is het belangrijk om het gebruik van het VB, in zijn geheel (de bestaande en uitgebreide functionaliteit), enige tijd na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel te evalueren om te bezien of het vooraf beoogde doel wordt bereikt, wat voor effecten automatisering op het bevragingsproces heeft en of het nodig is verbeteringen door te voeren.
- Om ervoor te zorgen dat de uitkomsten van een audit voldoende effect sorteren, verzoekt de NVB om in om in de Wijzigingswet mee te nemen dat de uitkomst van een audit, indien de uitkomst ervan onvoldoende is, reden kan zijn om de toegang voor een overheidsinstantie op te schorten totdat de geconstateerde tekortkoming door de betreffende instantie is opgelost.
  - Evalueer het gebruik van het gehele VB (bestaande en uitgebreide functionaliteit) na inwerkingtreding om te bezien of verbeteringen noodzakelijk zijn.
3. **Een verschil in zienswijze wat onder het begrip 'identificerende gegevens' kan worden verstaan en wat dus op grondslag van 126nc Wetboek van Strafvordering (Sv) kan worden gevorderd.** Dit punt houdt verband met pagina 3 van de Concept Memorie van Toelichting. Naar de beoordeling van de NVB, die getoetst is, zijn het mobiele telefoonnummer, IMEI-nummer en e-mailadres van het toestel waar de bankieren app op is geïnstalleerd geen "administratieve kenmerken" als bedoeld in artikel 126nc Sv. Slechts indien deze nummers of het mailadres door de bank zou worden gebruikt voor toegang van de klant tot een dienst, zou de informatie mogelijk als administratief kenmerk als bedoeld in artikel 126nc Sv aangeduid kunnen worden. Volgens de Memorie van Toelichting van de Wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten in verband met de regeling van bevoegdheden tot het vorderen van gegevens (bevoegdheden vorderen gegevens), zijn administratieve kenmerken de kenmerken die de relatie tussen de persoon die onderwerp is van onderzoek en de derde (lees: bv. de bank) van wie de gegevens worden gevorderd aanduiden, dan wel de kenmerken van de diensten die de derde aan de persoon verleent. Het kan bijvoorbeeld gaan om een klantnummer, een nummer van een polis, een bankrekeningnummer, of een lidmaatschapsnummer (zie: Kamerstukken II 2003/04, 29 441, nr. 3, p. 7). In de toelichting op art. 126nc wordt hier nog aan toegevoegd dat het gaat om elk nummer of ander kenmerk waaronder de persoon (natuurlijke persoon of rechtspersoon) bij de derde bekend is (zie: Kamerstukken II 2003/04, 29 441, nr. 3, p. 21). Hieronder vallen ook een nummer of een code met behulp waarvan een persoon toegang heeft tot een dienst. Ook het sofnummer (inmiddels BSN-nummer) kan door de derde als zodanig gebruikt worden. (zie: Kamerstukken II 2003/04, 29 441, nr. 6, p. 12, waarin wordt opgemerkt dat de Wet bescherming persoonsgegevens hieraan grenzen stelt). Met administratief kenmerk wordt dus bedoeld het eventuele nummer of de code waaronder een persoon bekend is, of geregistreerd staat, of met behulp waarvan hij een dienst ontvangt of toegang heeft tot een dienst, dan wel waarmee een geboden dienst wordt aangeduid. Naast nummers zijn ook andere aanduidingen

mogelijk waarmee een relatie wordt aangeduid of toegang tot een dienst wordt verkregen. Te denken valt aan letters en andere tekens, alsmede aan biometrische gegevens. (zie: Kamerstukken II 2003/04, 29 441, nr. 3, p. 21). Het telefoonnummer, e-mailadres en IMEI-nummer zijn geen gegevens of kenmerk waaronder de klant bij de bank bekend is. De gegevens waarmee de klant bekend is bij de bank, zijn bijvoorbeeld de IBAN of een kredietnummer. Een klant heeft verder veelal toegang tot zijn internetbankieren of app via een reader, mobiele pincode, inlognaam en wachtwoord. Bovendien is een IMEI-nummer een kenmerk dat gekoppeld is aan de hardware van een telefoon en niet aan de persoon.

- Indien deze gegevens in het Besluit Verwijzingsportaal Bankgegevens worden opgenomen, zou in de toelichting op aanpassing van het Besluit Verwijzingsportaal Bankgegevens (beter) dienen te worden uitgelegd wat de basis/grondslag is voor een uitbreiding van de informatie die via het VB moet worden verstrekt. En waarom dit zogenaamde administratieve kenmerken zijn. Een IMEI-nummer is bijvoorbeeld geen gegeven waarmee de klant bekend is bij de bank. Daarnaast speelt de discussie wat identificerende gegevens zijn ook een rol in wat gevorderd kan worden buiten het VB om, en van andere private partijen dan banken. Ook om deze reden is het nuttig om hier vanuit opsporingsdiensten een eenduidige visie op te hebben.
4. **Vorderingen en verzoeken om saldo- en transactiegegevens van derdengeldrekeningen notarissen.** De wetgever gaat er op pagina 13 van de Concept Memorie van Toelichting ten onrechte van uit dat derdengeldrekeningen van notarissen voor (alle) banken herkenbaar kunnen zijn. Een derdengeldrekening wordt niet per definitie als zodanig geoormerkt en de aanduiding dat iets een derdengeldrekening betreft betekent niet dat deze van een notaris is. Ook veel andere partijen kunnen beschikken over een derdengeldrekening. De aannahme en impliciete verplichting dat deze rekeningen kenbaar zijn leidt tot een noodzakelijke aanvullende registratie of vastlegging door een bank. Dit laatste zal tot hogere kosten implementatiekosten aan de zijde van de banken leiden, waarmee de kosteninschatting op pagina 25 van de Concept Memorie van Toelichting onvolledig zal zijn.
- De NVB verzoekt het proces aan de kant van de bevragende overheidsinstantie zo in te richten dat er geen saldo- en transactiegegevens van derdengeldrekeningen van notarissen zullen worden bevroegd middels het VB, immers kan bij aanvang van het bevroegen rekening worden gehouden met de hoedanigheid van diegene over wie informatie bevroegd wordt.
5. **Verschoningsrecht en geheimhouding.** In de Concept Memorie van Toelichting wordt beschreven wat de rol van banken is met betrekking tot het uitleveren van informatie van diegenen die zich kunnen beroepen op het verschoningsrecht of een geheimhouding uit andere hoofde. De rol van de banken m.b.t. deze situaties zijn erg beperkt gezien het geautomatiseerde karakter van de uitlevering van het bevroegde. Het voorstel besteedt ten onrechte geen aandacht aan de rechtspositie van banken, betaaldienstverleners en hun medewerkers indien zij de gegevens van diegene die zich kunnen beroepen op het verschoningsrecht of een geheimhouding uit dien hoofde. Door het geautomatiseerde karakter van de uitlevering kunnen banken geen controle meer uitvoeren of er sprake is van een verschoningsrecht of geheimhouding. Voor banken en hun medewerkers bestaan er verplichtingen vanuit de (Uitvoeringswet) AVG. Deze verplichtingen kunnen ertoe leiden dat banken en hun medewerkers door hun klanten worden aangesproken in het geval zij onterecht klantgegevens, van voornoemde personen via het VB hebben verstrekt.
- Banken en hun medewerkers moeten derhalve bij wet worden uitgesloten van elke aansprakelijkheid voor nadeel, dat zij of hun klanten lijden als gevolg van het voldoen aan vorderingen met betrekking tot diegenen die zich kunnen beroepen op het verschoningsrecht of een geheimhouding uit andere hoofde.
6. **Invoeringsperiode voor banken en toezicht.** Afhankelijk van de snelheid van het wetgevingstraject is de datum van de behandeling door de Tweede en Eerste Kamer kort voor

de ingangsdatum van de wet. Banken zullen niet eerder (de details van) de wijzigingen ten behoeve van het VB technisch gereedmaken nadat voldoende duidelijk is dat er geen wijzigingen meer optreden en de behandeling zal worden afgerond. Dit heeft als voorzienbaar gevolg dat de techniek aan de kant van de banken mogelijk niet vóór de beoogde inwerkingtreding gereed is omdat het technisch gereed maken ontwikkel- en implementatietijd vergt. Dit maakt het noodzakelijk dat er enige flexibiliteit nodig is met betrekking tot de inwerkingtredingsdatum.

- o Banken verzoeken de wetgever om een periode van wettelijke coulance of een overgangperiode op te nemen, zodat banken zich niet geconfronteerd zien met handhavingmaatregelen. Ook het nader bepalen van de datum van inwerkingtreding zou een uitkomst kunnen betekenen.

Overige opmerkingen:

1. De NVB merkt op dat met deze Wijzigingswet verder strekt dan waar de richtlijn (artikel 32bis van Richtlijn (EU) 2018/843 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van de Richtlijnen 2009/138/EG en 2013/36/EU (PbEU 2018, L 156)) toe strekt. De banken vragen aandacht dat, juist vanwege de uitbreiding van de persoonsgegevens die met deze Wijzigingswet gepaard gaan, de reden hiervan goed te onderbouwen. Zie hiertoe ook Richtlijn (EU) 2019/1153 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 tot vaststelling van regels ter vergemakkelijking van het gebruik van financiële en andere informatie voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken of vervolgen van bepaalde strafbare feiten, en tot intrekking van Besluit 2000/642/JBZ van de Raad.
2. Pagina 3, laatste alinea Concept Memorie van Toelichting. Hier staat: "Daarnaast is het betalingsverkeer in toenemende mate digitaal en is het eenvoudiger om gegevens snel (online) te wijzigen."
  - o De banken willen benadrukken dat de klant niet online saldo- en transactiegegevens kan wijzigen. De klant kan alleen over de rekening beschikken en daardoor kan het saldo wijzigen of kunnen extra transactiegegevens ontstaan. Maar de historische gegevens blijven ongewijzigd.
3. Pagina 7 Concept Memorie van Toelichting, onder g, "Betalingsvordering Belastingdienst". Hier staat: "Beoogd wordt het voor de Belastingdienst mogelijk te maken het VB te gebruiken voor de eerste stap van het proces van de betalingsvordering, namelijk het opvragen van saldogegevens [NVB: Op grond van art. 19 Inv 1990]. Hiertoe heeft de Belastingdienst saldogegevens nodig."
  - o De banken willen de wetgever erop attenderen dat het saldo op de betaalrekening(en) en eventuele spaarrekening(en) op moment van het verzoek niet betekent dat dit saldo door de te leggen betalingsvordering getroffen zal gaan worden. Als de bank vorderingen op de klant heeft, zal zij deze willen verrekenen met het positieve saldo op betaalrekening(en) en eventuele spaarrekening(en), zodat door de te leggen betalingsvordering minder of geen saldo getroffen zal worden.
4. Pagina 21 Concept Memorie van Toelichting, ten aanzien van bijzondere persoonsgegevens wordt aangegeven dat deze o.g.v. artikelen 126nd e.v. kunnen worden opgevraagd. De vraag is in hoeverre het noodzakelijk is om ook de rol van artikel 23 UAVG en haar leden in de Toelichting te beschrijven.
5. Met betrekking tot de Wet geestelijke gezondheidszorg vragen de banken hoe voldaan zal worden aan het derde lid onder a en b van artikel 13:3A van de wet, dat erin voorziet dat degene bij wie inlichtingen worden opgevraagd wordt medegedeeld: de naam van betrokkene

en de feiten of omstandigheden waaruit blijkt dat de voorwaarden, bedoeld in het eerste lid, zijn vervuld.

6. De banken vragen nader toe te lichten waarom de individuele instanties die volgens het voorstel toegang krijgen tot saldi-of transactiegegevens, deze gegevens nodig hebben.
7. DNB is aangewezen als Toezichthouder. DNB wordt bekostigd door de financiële sector omdat de sector profijt heeft van het toezicht van DNB. Dit roept de vraag op in hoeverre de Minister van oordeel is dat de sector profijt heeft van het VB in het algemeen en van de nationale onverplichte verruiming van de reikwijdte daarvan in het bijzonder. Bijkomend is het de vraag in hoeverre de Minister bereid is de kosten van het portaal te dragen voor zover het profijt neerdaalt bij de betrokken overheidsinstanties.

Contactinformatie

Nathan Oostindjer
Beleidsmedewerker
E oostindjer@nvb.nl
I www.nvb.nl